

INFORMACJA

O DZIAŁALNOŚCI WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH W ROKU 2004

KATOWICE, Kwiecień 2005 r.

I. WSTĘP

Podstawą prawną funkcjonowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (zwanego w dalszej części Funduszem) jest ustawa – Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. Ustaw nr 62 poz. 627 z późniejszymi zmianami) oraz Statut nadany przez Zarząd Województwa Śląskiego.

Fundusz od 11 lat jest istotnym instrumentem wdrażania regionalnej polityki ochrony środowiska. Fundusz wspiera działania na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu poprzez preferencyjne dofinansowanie przedsięwzięć realizujących cele długookresowe i krótkookresowe zapisane w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz zapewniających absorpcję środków unijnych dla osiągnięcia w województwie śląskim stanu środowiska wynikającego z ustaleń akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Dofinansowanie zadań w roku 2004 udzielane przez Fundusz było zgodne z zasadami określonymi w planie działalności. Na plan działalności Funduszu w 2004 roku składały się:

- „Lista przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach na rok 2004”,
- „Zasady udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek na 2004 rok”,
- „Kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków WFOŚiGW w Katowicach na 2004”,
- Plan finansowy WFOŚiGW w Katowicach na 2004 rok.

II. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW STATUTOWYCH WFOŚiGW W KATOWICACH

1. RADA NADZORCZA

Rada Nadzorcza Funduszu działała w 2004 roku w składzie 10 osobowym. Pracami Rady Nadzorczej kierował **Pan Marian Gajda**.

W 2004 roku Rada odbyła **12** posiedzeń, podczas których podjęła **391** uchwał oraz zapoznała się z **21** informacjami. Rada Nadzorcza w 2004 roku, m.in.:

- zaaprobowała bilans, rachunek zysków i strat oraz podział zysku za 2003 r.,
- przyjęła „Sprawozdanie z działalności Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach za 2003 rok”,
- skorygowała „Plan finansowy WFOŚiGW w Katowicach na 2004 rok”,
- zatwierdziła wnioski o udzielenie pożyczek i dotacji (dla pomocy powyżej kwoty 811.217,20 zł), w sprawie umorzeń pożyczek,
- uchwaliła „Plan działalności WFOŚiGW w Katowicach na 2005 rok”,
- uchwaliła „**Strategię działania WFOŚiGW w Katowicach na lata 2005-2008**”,
- bieżąco oceniała realizację planu działania i przestrzeganie procedur obowiązujących w Funduszu.

Rada Nadzorcza podjęła **112** uchwał dotyczących dofinansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej o wartości **407,7 mln zł**.

Rada podjęła również **33** uchwały w sprawie zmiany podjętych decyzji o dofinansowaniu i **21** decyzji o charakterze organizacyjnym. Ponadto Rada Nadzorcza rozpatrzyła **203** wnioski o częściowe umorzenie udzielonych pożyczek, w tym **186** pozytywnie i **17** negatywnie oraz **23** uchwały zmieniające wcześniejsze decyzje.

2. ZARZĄD I BIURO FUNDUSZU

W roku 2004 Zarząd Funduszu pracował w pięcioosobowym składzie, tj.:

- Wiesław Siwczak - Prezes Zarządu
- Franciszek Procek, Zenon Rodzaj, Włodzimierz A. Sokół, Zbigniew Wieczorek - Zastępcy Prezesa Zarządu.

Zarząd odbył w 2004 roku **79 posiedzeń** i podjął **1247 uchwał**, z czego m.in. **w sprawie udzielenia pożyczek - 247, dotacji - 416, promes - 13 oraz 407 uchwał** o zmianie warunków zawartych umów.

Praca Zarządu koncentrowała się przede wszystkim na:

- gospodarowaniu środkami finansowymi Funduszu,
- podejmowaniu uchwał o udzieleniu pożyczek i dotacji na zadania, w których udział Funduszu nie przekraczał 811.217,20 zł, oraz opiniowaniu wniosków w celu zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą dofinansowania przedsięwzięć, w których udział Funduszu przekraczał tę kwotę,
- opiniowaniu i przedkładaniu Radzie Nadzorczej wniosków o częściowe umorzenie udzielonych pożyczek,
- zawieraniu umów pożyczek i dotacji (z oceną zdolności kredytowej i podejmowaniem decyzji o sposobie **zabezpieczenia dla 482 pożyczek**),
- kontroli realizacji umów, rozliczaniu rat pożyczek i zakończonych inwestycji,
- prowadzeniu współpracy z Sejmikiem Województwa Śląskiego, Urzędem Marszałkowskim, Śląskim Urzędem Wojewódzkim, funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, służbami ochrony środowiska oraz społecznymi organizacjami ekologicznymi,
- bieżącej analizie pracy Biura Funduszu i podejmowaniu decyzji usprawniających jego działalność, doskonaleniu zintegrowanego systemu zarządzania jakością i środowiskowego - ISO 9001:2000 oraz ISO 14001:1996.

W 2004 roku została opracowana krótkookresowa „**Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na lata 2005-2008**”. Strategia oparta jest na długookresowej „Strategii WFOŚiGW w Katowicach” z uwzględnieniem „Wspólnej strategii działania Narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2005-2008”.

W 2004 roku Wojewódzki Fundusz wziął udział w VI Edycji Konkursu Śląska Nagroda Jakości. Fundusz został laureatem Konkursu w kategorii usług publicznych.

3. DZIAŁALNOŚĆ FUNDUSZU W CELU PEŁNEJ ABSORPCJI ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ

3.1. FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

W 2004 roku Fundusz, jako instytucja pośrednicząca III szczebla, kontynuował realizację zadań związanych z zarządzaniem i wdrażaniem Funduszu Spójności w Polsce. Miejsce i rolę WFOŚiGW w Katowicach w przygotowywaniu na terenie województwa śląskiego przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska przeznaczonych do finansowania ze środków Funduszu Spójności w latach 2004-2006 określa **"Porozumienie w sprawie przygotowania przedsięwzięć w sektorze ochrony środowiska planowanych do dofinansowania z Funduszu Spójności"** zawarte pomiędzy Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej a 16 wojewódzkimi funduszami.

Minister Środowiska, w 2004 roku, zaakceptował **6** kolejnych projektów z województwa śląskiego do przygotowania wniosków o środki Funduszu Spójności. Ogółem w latach 2003 i 2004 zostało wskazanych przez Ministra Środowiska do przygotowania aplikacji do Komisji Europejskiej **16 projektów** z terenu województwa śląskiego. Większość zaakceptowanych projektów dotyczyło gospodarki wodno-ściekowej. Ma to związek z wysokimi kosztami dostosowania przepisów Wspólnot Europejskich, głównie dyrektywy 91/271.

Ogólna wartość projektów zaakceptowanych przez Ministra Środowiska wynosi blisko **738 mln €**, wartość wnioskowanej pomocy z Funduszu Spójności: **557 mln €**.

W sierpniu 2004 roku 10 wniosków (spośród 16 projektów zaakceptowanych przez Ministra Środowiska) zostało przekazanych do Komisji Europejskiej. Łączna wartość

przekazanych projektów wynosi 440,4 mln €, przy udziale finansowym Funduszu Spójności w kwocie 321,4 mln € (73 %).

Spośród 10 projektów złożonych w Komisji Europejskiej - 8 projektów uzyskało w grudniu 2004 roku decyzje Komisji Europejskiej o dofinansowaniu z Funduszu Spójności.

Są to następujące projekty:

1. „Kompleksowy program gospodarki ściekowej dla miasta **Będzina**”;
2. „Kompleksowa poprawa gospodarki wodno - ściekowej na terenie gminy **Bytom**”;
3. „Rozwiązanie gospodarki wodno - ściekowej dla mieszkańców gmin **Jastrzębie Zdrój, Mszana, Godów**, ochrona zlewni rzek Górnej Odry i Wisły”;
4. „Uporządkowanie gospodarki ściekowej w **Mysłowicach**”;
5. „Ochrona wód jeziora Goczałkowickiego, zbiornika Łąki i zlewni rzeki Pszczyński”; (Gmina **Pszczyzna**);
6. „Program kanalizacji sanitarnej gmin dorzecza Górnej Odry z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni ścieków w **Raciborzu**”;
7. „Kompleksowy program gospodarki wodno-ściekowej miasta **Tychy**”;
8. „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy **Zabrze**”.

Łączna **wartość tych projektów wynosi 401,44 mln €**, a przyznana dotacja z **Funduszu Spójności wynosi 289,32 mln €**, co stanowi 72 % udziału dofinansowania z Funduszu Spójności.

Dla 6 projektów wskazanych przez Ministra Środowiska nadal trwają prace nad prawidłowym przygotowaniem dokumentów i aplikacji, w sposób zgodny z wymaganiami Komisji Europejskiej. W pracach z przedstawicielami wnioskodawców, tj. służbami inwestycyjnymi, komunalnymi i konsultantami biorą udział pracownicy Wojewódzkiego Funduszu oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Weryfikacja list wojewódzkich proponowanych do dofinansowania ze środków Funduszu Spójności odbywa się w terminach półrocznych. W sporządzonym (na podstawie zgłoszonych Kart Potencjalnego Przedsięwzięcia) w grudniu 2004 roku wykazie zadań wskazanych przez WFOŚiGW w Katowicach do dofinansowania ze środków Funduszu Spójności znajduje się kolejnych **17 projektów** z terenu województwa śląskiego. Lista projektów obejmuje 16 z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz jeden z zakresu gospodarki odpadami.

Ogólna wartość tych projektów wynosi **522,69 mln €**; wnioskowana kwota z Funduszu Spójności to **402,98 mln €**.

3.2. FUNDUSZ ISPA

Od 1 maja 2004 r. zobowiązania Funduszu ISPA przejął Fundusz Spójności. Komitet Zarządzający ds. Funduszu ISPA w latach 2000 – 2003 zaakceptował z terenu województwa śląskiego **8 projektów**. Projekty te zostały złożone przez następujących wnioskodawców: gminy Gliwice, Ruda Śląska, Rybnik, Katowice, Częstochowa, Sosnowiec oraz Międzygminny Związek ds. Ekologii w Żywcu i Samorządowy Chorzowsko - Świętochłowicki Związek Wodociągów i Kanalizacji w Chorzowie.

Łączny koszt tych zadań wynosi **407,7 mln €**, zaangażowanie z Funduszu ISPA – **237,4 mln €**. W projektach tych udział środków dotacyjnych z Unii Europejskiej wynosi średnio **58 %**.

Fundusz w 2002 roku zadecydował o dofinansowaniu trzech pierwszych projektów na łączną kwotę 161 mln zł (dla gmin: Gliwice, Ruda Śląska, Rybnik). W roku 2004 podjęta została decyzja o dofinansowaniu kolejnego zadania, realizowanego dla Częstochowy, w wysokości 8,8 mln zł.

3.3. PROGRAM SAPARD

W 2004 roku Fundusz kontynuował finansowe wsparcie projektów realizowanych z udziałem przedakcesyjnego programu SAPARD. Większość projektów dotyczyła rozwoju

infrastruktury na obszarach wiejskich, a w szczególności poprawy gospodarki wodno-ściekowej.

Pomoc finansowa WFOŚiGW w Katowicach była udzielana w formie pożyczek preferencyjnych i pomostowych. Przyznano 35 pożyczek preferencyjnych na kwotę 41,1 mln zł oraz 27 pożyczek pomostowych na kwotę 23,9 mln zł. Ogółem wsparto realizację **39 gminnych** projektów na kwotę **65,0 mln zł**. Udział środków unijnych w tych projektach wynosi 45,80 mln zł (średnio ok. 42%).

3.4 FUNDUSZE STRUKTURALNE

W oparciu o ustalenia Konwentu Marszałków stworzono warunki do włączenia wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w proces oceny i przygotowania projektów do dofinansowania ze środków funduszy strukturalnych, zwłaszcza w ramach **Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR)**. Przedstawiciele WFOŚiGW w Katowicach brali udział w pracach paneli ekspertów oceniających projekty z zakresu inwestycji wodno-kanalizacyjnych, zagospodarowania odpadów, energii odnawialnej i ochrony powietrza.

Ponadto Fundusz udzielił **9 promes** dofinansowania zadań w formie pożyczek (na kwotę **21,9 mln zł**) wnioskodawcom ubiegającym się o środki ZPORR. Promesy te dotyczyły projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami i ochrony atmosfery.

4. WSPÓŁDZIAŁANIE Z ADMINISTRACJĄ PUBLICZNĄ I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

4.1. WSPÓŁPRACA Z SAMORZĄDEM WOJEWÓDZTWA

Działalność Funduszu była tematem sesji Sejmiku Województwa Śląskiego. Informację w tej sprawie przedstawił Zarząd Województwa Śląskiego. Na zaproszenie Komisji Środowiska i Gospodarki Wodnej Sejmiku Województwa Śląskiego Zarząd Funduszu brał udział w tych posiedzeniach Komisji, których tematem była działalność WFOŚiGW w Katowicach.

Zarząd Funduszu współpracował z Zarządem Województwa Śląskiego w zakresie polityki dofinansowania przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej w regionie.

Zarządowi Województwa przekazano „Sprawozdanie z działalności Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej za 2003 rok”, kwartalne i roczne sprawozdania z gospodarowania środkami Funduszu w 2004 roku, sprawozdania o stanie należności i zobowiązań oraz sprawozdania z udzielonej pomocy publicznej przez Fundusz.

Fundusz przekazywał informacje o swojej działalności w zakresie pozyskiwania środków Unii Europejskiej na realizację inwestycji w województwie śląskim. W ramach koordynacji prac (na etapie programowania) z projektami finansowanymi w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR), Fundusz przekazywał do Zarządu Województwa Śląskiego (w okresach półrocznych) listy potencjalnych przedsięwzięć do dofinansowania z Funduszu Spójności.

Marszałek Województwa Śląskiego otrzymywał również okresowe informacje o działaniach podjętych przez Fundusz w zakresie wdrażania projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej wraz z wykazami projektów wskazanych przez Ministra Środowiska do przygotowania aplikacji do Funduszu Spójności.

Czterech przedstawicieli Funduszu uczestniczyło w pracach paneli ekspertów powołanych w ramach ZPORR dla poszczególnych działań.

4.2. WSPÓŁPRACA ZE ŚLĄSKIM URZĘDEM WOJEWÓDZKIM W KATOWICACH

Zarząd i Biuro Funduszu w 2004 roku kontynuowały współpracę ze Śląskim Urzędem Wojewódzkim w Katowicach.

Współpraca obejmowała opiniowanie ważniejszych zadań z zakresu ochrony przyrody przez Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody oraz zadań związanych z ochroną przeciwpowodziową przez Wydział Zarządzania Kryzysowego oraz dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez Urząd Wojewódzki bądź jednostki podległe Wojewodzie Śląskiemu, w tym m.in. monitoring środowiska, zapobieganie poważnym awariom.

Wojewoda otrzymał roczne, szczegółowe sprawozdanie z działalności Funduszu za 2003 rok, a także kwartalne sprawozdania z gospodarowania środkami Funduszu w 2004 roku.

Do Wojewody Śląskiego, jako organu nadzoru, kierowano na bieżąco uchwały Rady Nadzorczej Funduszu. W 2004 roku, Wojewoda nie wniósł uwag do gospodarowania środkami Funduszu, żadna z uchwał Rady Nadzorczej Funduszu nie została przez Wojewodę uchylona.

Fundusz informował też Urząd Wojewódzki o działaniach w celu pozyskania środków pomocowych i o projektach przyjętych do dofinansowania z funduszu ISPA, a także o przedsięwzięciach proponowanych do finansowania z Funduszu Spójności.

4.3. WSPÓŁPRACA Z SAMORZĄDAMI GMIN I POWIATÓW

Członkowie Zarządu Funduszu organizowali indywidualne spotkania z przedstawicielami gmin w celu zapoznania się z problemami poszczególnych gmin i powiatów, w tym również powstałych w związku z inwestycjami związanymi z warunkami akcesji do Unii Europejskiej.

Fundusz kontynuował dofinansowanie 61 opracowań gminnych i powiatowych programów ochrony środowiska (w ramach regionalnego zintegrowanego systemu zarządzania środowiskowego powiatem i gminą) oraz włączenie się gmin i powiatów w system kontroli wnoszenia opłat środowiskowych.

Zarządy gmin i powiatów zostały poinformowane o przyjętych przez Fundusz priorytetowych przedsięwzięciach, zasadach i kryteriach wyboru zadań do finansowania na 2004 rok. Dokumenty te zamieszczone były na stronie internetowej Funduszu, były dostępne także (wraz z formularzami wniosków o dofinansowanie) na płytach CD.

4.4. WSPÓŁPRACA Z INNYMI FUNDUSZAMI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Narodowy i wojewódzkie fundusze przyjęły wspólną „**Kartę Zasad Współpracy Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**”, w której postanawiają o obowiązkach wynikających z kalendarza wspólnych działań określonych w ustawie *Prawo ochrony środowiska*.

Fundusz był organizatorem spotkań przedstawicieli wojewódzkich oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w których udział brali również przedstawiciele Ministerstwa Środowiska.

4.5. DZIAŁANIA W ZAKRESIE KONTAKTÓW ZE SPOŁECZEŃSTWEM ORAZ ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Działania Funduszu w zakresie kontaktów ze społeczeństwem oraz organizacjami pozarządowymi obejmują zasięganie informacji o planowanych do realizacji przez głównych partnerów Funduszu przedsięwzięciach inwestycyjnych i pozainwestycyjnych oraz o uwagach dotyczących funkcjonowania zasadniczych procesów w Funduszu.

W 2004 r. zostało przeprowadzone badanie satysfakcji klientów zewnętrznych Funduszu, w formie ankiety skierowanej do 30% wnioskodawców z roku 2003. Wyniki badania świadczą o wysokiej ocenie działalności Funduszu. Zintegrowany wskaźnik satysfakcji klientów wyniósł 76,24%. Wnioski wynikające z ankiet zostaną wykorzystane przez Zarząd w kierowaniu działalnością Funduszu oraz w organizacji pracy Biura.

Fundusz informował o swojej działalności, w szczególności regularnie przekazywał za pośrednictwem mediów (prasy, radia, telewizji i internetu) materiały w zakresie wspierania

przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym o formach pomocy udzielanej realizatorom zadań.

Fundusz wspierał finansowo przedsięwzięcia z zakresu edukacji ekologicznej i ochrony przyrody realizowane przez organizacje pozarządowe.

Pracownicy Funduszu brali również udział w spotkaniach i konferencjach tematycznie związanych z problematyką ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w trakcie których informowano o możliwościach pozyskiwania pomocy ze środków Funduszu oraz możliwościach i sposobie jej wykorzystania.

Do form działalności informacyjnej Funduszu zaliczyć można współpracę z jednostkami samorządu gospodarczego (Izby Gospodarcze, Polska Izba Ekologii), w tym w zakresie prowadzenia punktów konsultacyjnych związanych z przekazywaniem informacji o działaniu systemu funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Fundusz posiada własną stronę internetową (www.wfosigw.katowice.pl), na której można znaleźć nie tylko podstawowe informacje o Funduszu, ale i o programie dofinansowania zadań ekologicznych, w tym wzory wniosków i wykaz wszystkich dokumentów wymaganych w procedurach przyznawania dotacji oraz pożyczek.

III. GOSPODAROWANIE ŚRODKAMI FINANSOWYMI W 2004 ROKU

Środkami finansowymi w 2004 roku WFOŚiGW gospodarował zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Środowiska, z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Fundusz prowadzi pełną dokumentację ksiąg rachunkowych w oparciu o przepisy ustawy o rachunkowości. Prowadzony jest audyt wewnętrzny zgodnie z zapisami ustawy o finansach publicznych.

Sprawozdanie finansowe WFOŚiGW za 2004 rok zostało zaopiniowane przez niezależnego biegłego rewidenta z firmy LEX-FIN sp. z o.o. w Katowicach.

1. BILANS

Bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2004 roku po stronie aktywów i pasywów zamyka się sumą **805,9 mln zł**.

Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym za rok obrotowy od 1 stycznia 2004 roku do 31 grudnia 2004 roku wykazuje zwiększenie stanu funduszu własnego o kwotę **84,8 mln zł**, t.j. o 12%. Zwiększenie funduszu własnego nastąpiło w wyniku wypracowania zysku w roku 2004 oraz powiększenia kapitału z aktualizacji wyceny wartości aktywów trwałych.

W strukturze aktywów Funduszu dominującą pozycję stanowią należności z tytułu udzielonych pożyczek (564,1 mln zł), w następnej kolejności środki pieniężne pozostałe na koniec roku (177,6 mln zł).

W ciągu roku nastąpił wzrost należności z tytułu udzielonych pożyczek o 12 %, tj. o 62,0 mln zł. Ma to bezpośredni związek z wysokością udzielonych pożyczek w roku 2004.

Fundusz statutowy (przeznaczony na dofinansowanie przedsięwzięć ochrony środowiska i gospodarki wodnej) na koniec roku wynosił 651,4 mln zł. W ciągu roku zwiększony został o odpis z podziału zysku za 2003 rok (6,8 mln zł).

2. RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Zysk w 2004 roku wyniósł 83,8 mln zł i w porównaniu do roku 2003 był wyższy o 77,0 mln zł. Zysk osiągnięty został głównie na działalności statutowej - 65,6 mln zł.

Zgodnie z wprowadzonymi od 2003 roku nowymi przepisami określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska, rachunek zysków i strat Funduszu obejmuje również przychody i koszty działalności statutowej.

Koszty działalności Funduszu w roku 2004 wyniosły **9,5 mln zł**, (tj. na poziomie roku 2003) i były niższe od planowanych o 0,8 mln zł. Udział kosztów działalności Funduszu w przychodach ogółem (w przepływach pieniężnych) wyniósł 2,8 % (3,3 % w roku 2003).

W kosztach finansowych w roku 2004 ujęte są koszty wynikające z odpisów aktualizujących wartość pożyczek. W wyniku analizy należności podjęta została decyzja o dokonaniu odpisów aktualizujących na „trudne pożyczki” w łącznej **kwocie 1,6 mln zł**. Kwota odpisów ogółem do należności z tytułu pożyczek na koniec roku nie przekraczała 0,3 %.

IV. STRUKTURA FINANSOWANIA ZADAŃ

1. STRUKTURA WPŁYWÓW I WYDATKÓW

W strukturze **wpływów** od szeregu lat znaczące pozycje stanowią wpływy z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska, zwroty rat pożyczek i kredytów oraz wpływy z tytułu odsetek od pożyczek i oprocentowania rachunków bankowych.

Tabela 1. Struktura wpływów WFOŚiGW w latach 2002-2004 (w mln zł)

Lp.	Wpływy	2002	2003	2004
1	2	3	4	5
1.	Wpływy z opłat i kar:	124,8	117,4	169,2
1.1	<i>z opłat za korzystanie ze środowiska</i>	<i>106,6</i>	<i>88,6</i>	<i>145,6</i>
1.2	<i>administracyjnych kar pieniężnych</i>	<i>0,8</i>	<i>0,4</i>	<i>0,6</i>
1.3	<i>nadwyżek opłat z funduszy gminnych</i>	<i>17,4</i>	<i>28,4</i>	<i>23,0</i>
2.	Zwroty rat pożyczek	117,7	128,3	117,2
3.	Wpływy z działalności Funduszu	55,8	35,7	29,4
4.	Pomoc zagraniczna	2	1,5	0,0
5.	Inne (zwroty dotacji, sprzedaż obligacji)	0,2	1,6	22,8
Razem		300,5	284,5	338,6

W roku 2004 wpływy wyniosły **338,6 mln zł**, z tego z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i kar pieniężnych wyniosły 169,2 mln zł (50%), natomiast z działalności operacyjnej Funduszu (zwroty rat pożyczek i wpływy z oprocentowania) oraz sprzedaż obligacji wyniosły 168,1 mln zł, co stanowi ok. 49 % całości wpływów. Wpływy z opłat produktowych wyniosły 1,3 mln zł.

W roku 2004 nastąpił znaczny wzrost wpływów z opłat za korzystanie ze środowiska, o 57 mln zł, t.j. o 64 % więcej w stosunku do 2003 roku. Dodatkowe wpływy nastąpiły wskutek wdrożonych przez Śląski Urząd Marszałkowski postępowań egzekucyjnych. Do Funduszu wpłynęły także środki (23 mln zł) z tytułu nadwyżek z gminnych funduszy ochrony środowiska, uzyskane z opłat za wycinkę drzew związaną z inwestycjami drogowymi.

Wydatki Funduszu w roku 2004 wyniosły **292,2 mln zł** (o 15 % mniej niż w roku 2003), w tym w formie dotacji – 72,5 mln zł i pożyczek 207,9 mln zł.

Na wykonanie planu wydatków wpłynęło niższe zapotrzebowanie na środki Funduszu na realizację przedsięwzięć proekologicznych z uwagi, m.in., na:

- oczekiwanie przez gminy na dotacje z funduszy Unii Europejskiej (rezygnacja z realizacji zadań przez część gmin, które nie otrzymały dotacji w ramach Programu SAPARD, opóźnienia we wdrożeniu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, oczekiwanie na środki z Funduszu Spójności),

- niepełne wykorzystanie środków (zabezpieczonych umowami) przez gminy realizujące inwestycje z udziałem Funduszu ISPA (plan wypłat 31,5 mln zł, rzeczywiste wypłaty 3,6 mln zł) spowodowane przeciągającymi się procedurami wyboru wykonawców,
- zmniejszenie wysokości wnioskowanego przez gminy udziału środków Funduszu, z uwagi na otrzymywane środki pomocowe,
- zmianę zasad udzielania pomocy publicznej po akcesji Polski do Unii Europejskiej i znacznym opóźnieniu przygotowania i wdrożenia krajowych przepisów wykonawczych w tym zakresie,
- długotrwałą notyfikację przez Komisję Europejską programów pomocowych w zakresie ochrony środowiska,
- oczekiwanie przez przedsiębiorców możliwości korzystania ze środków z funduszy strukturalnych w ramach SPO Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw,
- przedłużające się procedury wyboru wykonawców, problemy z zabezpieczeniem przyznawanych pożyczek.

Struktura wydatków przedstawia się następująco:

Tabela 2. Struktura wydatków WFOŚiGW w latach 2002-2004 (w mln zł)

Lp.	Wydatki	2002	2003	2004
1	2	3	4	5
1.	Dotacje i dopłaty do kredytów	86,6	90,1	72,5
2.	Pożyczki i kredyty preferencyjne	173,2	237,1	207,9
3.	Koszty działalności Funduszu	9,2	9,4	9,5
4.	Inwestycje własne	0,6	1,4	0,2
5.	Pomoc zagraniczna	3,2	1,5	0
6.	Inne (nagrody za działalność, kapitałowe)	1,1	2,3	2,1
Razem		273,9	341,8	292,2

W związku z wyższymi niż zakładano przychodami w roku 2004, Zarząd Funduszu podejmował działania dla zwiększenia wydatków, m.in. poprzez wydłużenie terminu składania wniosków o dofinansowanie zadań w roku 2004, zwiększoną akcją informacyjną wśród potencjalnych wnioskodawców.

Wśród wydatków najwyższą kwotę stanowiły pożyczki i kredyty preferencyjne - 70 %. Udział finansowania w formie dotacji oraz dopłaty do kredytów bankowych wynosił 26 %. Pozostałe wydatki to są koszty utrzymania Funduszu, przelewy opłat produktowych do gmin, inwestycje własne. Stanowią one 4 % ogółu wydatków Funduszu w 2004 roku.

2. PRIORYTETY FINANSOWANIA

W 2004 roku pomoc Funduszu na finansowanie ochrony środowiska wyniosła **311,9 mln zł**. Kwota ta obejmuje wypłaty z umów dotacji i pożyczek zawartych w 2004 roku oraz z umów zawartych w latach poprzednich. Do pomocy zaliczono również kwotę stanowiącą wartość umorzeń częściowych pożyczek dokonanych w 2004 roku.

Zgodnie z planem działalności najwięcej środków zostało skierowanych na zadania inwestycyjne – 92 %.

Podobnie jak w latach ubiegłych, najwyższą kwotę pomocy (w kwocie 110,8 mln zł) uzyskały zadania **ochrony atmosfery** – 38 % udzielonej pomocy na zadania inwestycyjne. Zadania realizowane były przede wszystkim dla ograniczenia niskiej emisji na terenie województwa, w szczególności w aglomeracjach określonych rozporządzeniami Wojewody Śląskiego

w sprawie Programów ochrony powietrza dla aglomeracji Częstochowskiej, Górnośląskiej i strefy miejskiej Bielsko – Biała.

Niewiele mniej środków wydatkowano na inwestycje dla **ochrony wód – 94,8 mln zł**, co stanowi 33 % pomocy na inwestycje. Realizowane zadania miały na celu poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z krajowymi i regionalnymi priorytetami określonymi w programach, w tym w „Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych” i „Programie Odra – 2006”. Inwestycje wspomagane były także dotacjami Unii Europejskiej (Programu SAPARD i Funduszu ISPA) oraz środkami budżetowymi gmin i przedsiębiorstw komunalnych.

Struktura i wielkość udzielonej przez Fundusz pomocy przedstawia się następująco:

Tabela 3. Pomoc WFOŚiGW udzielona na dofinansowanie zadań proekologicznych w 2004 roku (w tys. zł)

Lp.	Kierunek działania	Udzielona pomoc						Ogółem
		Pożyczki	Dotacje	Umorzenia	Inne			
					Dopłaty do kredytów	Linie kredytowe	Akcje i udziały	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Inwestycje, w tym:	205 816,7	47 812,8	30 506,7	218,6	2 053,0	4,0	286 411,8
1.	Ochrona zasobów wodnych, w tym:	95 209,7	3 086,5	12 768,3	51,8	19,7	0,0	111 136,0
1.1.	ochrona wód	81 167,4	1 235,5	12 280,0	51,8	19,7		94 754,4
1.2.	gospodarka wodna	14 042,3	1 851,0	488,3				16 381,6
3.	Gospodarka odpadami i ochrona powierz. ziemi	25 754,5	25 658,0	5 308,8	148,5			56 869,8
4.	Ochrona powietrza	83 986,7	12 739,9	12 006,7	18,3	2 033,3		110 784,9
5.	Zapobieganie poważnym awariom	865,8	6 328,4	422,9				7 617,1
6.	Inne						4,0	4,0
II.	Działalność pozainwestycyjna:	73,5	24 457,4	4,0				24 534,9
1.	Ochrona przyrody i lasów		5 836,6					5 836,6
2.	Edukacja ekologiczna		3 608,0	4,0				3 612,0
3.	Zarządzanie środowiskowe		7 704,0					7 704,0
3.1.	monitoring środowiska		5 000,0					5 000,0
3.2.	programy, badania naukowe, opracowania		1 875,6					1 875,6
3.3.	programy i projekty międzynarodowe		611,7					611,7
3.4.	wspomaganie systemu kontroli opłat		216,7					216,7
4.	Inne, w tym:	73,5	7 308,8					7 382,3
4.1.	profilaktyka zdrowotna dzieci		6 207,1					6 207,1
4.2.	rolnictwo ekologiczne	73,5	1 101,7					1 175,2
III.	Nagrody za działalność							998,5
	Ogółem (I+II+III)	205 890,2	72 270,2	30 510,7	218,6	2 053,0	4,0	311 945,2

Na zadania z zakresu **gospodarki odpadami** wypłacono 56,9 mln zł, co stanowi 20 % kwoty udzielonej pomocy - więcej o 19,3 mln zł niż w roku poprzednim. Środki Funduszu przeznaczone zostały głównie na zadania związane z wykorzystaniem odpadów

przemysłowych i komunalnych oraz na kontynuację prac rekultywacyjnych terenów zdegradowanych po byłych Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry”. Realizowane zadania były zgodne z „Planem gospodarki odpadami województwa Śląskiego” oraz „Kompleksowym programem gospodarki odpadami niebezpiecznymi w regionie Polski południowej”.

Zadania w dziedzinie **gospodarki wodnej** otrzymały pomoc w wysokości 16,4 mln zł (6 % pomocy). Dotyczyły one głównie budowy i modernizacji urządzeń ochrony przeciwpowodziowej oraz inwestycji związanych z zaopatrzeniem ludności w wodę pitną. Budowa zbiorników wodnych następowała w ramach wdrożenia „Programu małej retencji” zaaprobowanego przez władze regionalne oraz ministrów: środowiska oraz rolnictwa i rozwoju wsi.

Na zadania pozainwestycyjne wydatkowano ze środków Funduszu w roku 2004 kwotę w wysokości 24,5 mln zł – 8 % udzielonej pomocy ogółem.

Główne kierunki wydatków to: ochrona przyrody (24 %), edukacja ekologiczna, zwłaszcza dzieci i młodzieży (15 %), badania stanu środowiska prowadzone w ramach regionalnego monitoringu (20 %), profilaktyka zdrowotna dzieci (25%) oraz prace naukowo - badawcze, rolnictwo ekologiczne i kontrola systemu opłat.

Fundusz jest ważnym partnerem w realizacji zadań dla podmiotów publicznych. W roku 2004 wydatki Funduszu w ponad 60 % dotyczyły jednostek sektora finansów publicznych. Z pomocy Funduszu korzystały samorządy i jednostki organizacyjne o charakterze publicznym, przedsiębiorcy - niezależnie od formy własności, a także osoby fizyczne (linie kredytowe).

W podziale na beneficjentów wydatki WFOŚiGW w 2004 roku przedstawiały się następująco:

▪ jednostki samorządu terytorialnego	- 161,4 mln zł,
▪ pozostałe podmioty publiczne	- 27,2 „
▪ przedsiębiorcy (prywatni i publiczni)	- 90,2 „
▪ spółdzielnie	- 24,5 „
▪ inne (np. fundacje, stowarzyszenia, kościoły)	- 8,6 „
Razem	- 311,9 „

3. FORMY FINANSOWANIA

3.1. FINANSOWANIE POŻYCZKOWE

Finansowanie zwrotne stanowi główną formę dofinansowania zadań proekologicznych przez Fundusz.

W 2004 r. wypłaty w formie pożyczek i kredytów przekroczyły 207,9 mln zł i były o 29 mln zł (o 12%) niższe niż w 2003 roku.

Pożyczki udzielane były przede wszystkim na inwestycje w ochronie atmosfery (na ograniczenie niskiej emisji), na budowę kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków komunalnych.

Na zadania te przeznaczono ponad 87% całości kwoty udzielonych pożyczek i kredytów:

- w formie pożyczek wypłacono 205,9 mln zł,
- w ramach linii kredytowych prowadzonych przez banki ze środków Funduszu wypłacono 2,0 mln zł, głównie na zmianę ogrzewania w lokalach mieszkalnych i usługowych na terenie województwa.

Oprocentowanie **pożyczek** udzielanych przez Fundusz w roku 2004 było preferencyjne w stosunku do oprocentowania kredytów komercyjnych udzielanych przez banki. **Średnie oprocentowanie** pożyczek udzielanych przez Fundusz w roku 2004 wyniosło **2,6 %**, czyli znacznie poniżej stopy redyskonta weksli, która kształtowała się w przedziale od 5,75% (od 26.06.2003) do 7,0% (od 26.08.2004 r.).

Oprocentowanie pożyczek w WFOŚiGW kształtowało się w 2004 roku w przedziale od: 1,15 % do 3,45 % (w roku 2003 od 0,75 % do 3 %).

3.2. FINANSOWANIE DOTACYJNE

Finansowanie dotacyjne w 2004 roku obejmowało:

- dotacje - 72,3 mln zł,
- dopłaty do kredytów preferencyjnych (kredyty udzielone przez banki w latach ubiegłych) - 0,2 mln zł,
- umorzenia częściowe pożyczek - 30,5 mln zł,
- nagrody za działalność w ochronie środowiska - 1,0 mln zł.

Dotacje stanowią drugą pod względem wielkości grupę wypłat ze środków Funduszu. W ciągu 2004 r. **udzielono dotacji na kwotę 72,5 mln zł** (łącznie z dopłatami do kredytów). Na dotacje inwestycyjne przypada kwota 48,1 mln zł, a na pozainwestycyjne 24,4 mln zł.

Najwyższe kwoty dotacji wypłacono na zadania inwestycyjne w ochronie powierzchni ziemi, w tym 25 mln zł na rekultywację terenu wraz z unieszkodliwianiem odpadów niebezpiecznych po byłych Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry”.

Kolejną grupę zadań finansowanych w formie dotacji stanowią zadania z zakresu ochrony powietrza i przedsięwzięcia związane z zapobieganiem poważnych awarii. Dotacje pozainwestycyjne wyniosły 24,4 mln zł i kierowane były na ochronę przyrody i lasów, edukację ekologiczną, zarządzanie środowiskowe i profilaktykę zdrowotną dzieci.

W roku 2004 **umorzono pożyczki** w wysokości **30,5 mln zł**. Decyzje o częściowym umorzeniu pożyczek podejmowała Rada Nadzorcza. Podstawowym warunkiem umorzenia części pożyczki było terminowe zakończenie realizacji zadania oraz osiągnięcie efektu ekologicznego określonego umową.

Środki z umorzenia pożyczki były przeznaczane przez większość inwestorów na realizację kolejnych zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Zgodnie z obowiązującymi zasadami, wnioski jednostek samorządu terytorialnego o umorzenie pożyczek były rozpatrywane bezpośrednio po zakończeniu zadania i osiągnięciu zakładanych efektów.

Nagrody za działalność na rzecz poprawy stanu środowiska i gospodarki wodnej są jedną z form wspierania przez Fundusz proekologicznych działań.

Nagrody przyznawane są przez Fundusz na wnioski organizatorów konkursów o zasięgu krajowym lub regionalnym (konkurs „EKO-2003”, „Przyjaźni Środowisku”, „Szklana Statuetka”), a także instytucjom i osobom wyróżniającym się w działaniach na rzecz ochrony środowiska. Szczególnym uznaniem w regionie cieszą się nagrody przyznawane przez Fundusz z okazji „Dnia Ziemi” w formie „Zielonych czeków”. Łączne wypłaty nagród w 2004 roku wyniosły 1,0 mln zł.

4. POMOC UDZIELONA PRZEDSIĘBIORCOM

Wprowadzenie z dniem 1 maja 2004 r. nowych zasad udzielania pomocy publicznej oraz długotrwała notyfikacja programów pomocowych na ochronę środowiska w sposób negatywny wpłynęły na wielkość udzielonej przez Fundusz pomocy publicznej oraz sprawność rozpatrywania wniosków przedsiębiorców.

W 2004 roku pomoc publiczna ze środków Funduszu otrzymało 120 przedsiębiorców na realizację 130 zadań. Pomoc ta wyrażona w ekwiwalencie dotacji netto wyniosła **14,6 mln zł** (EDN), co stanowiło 46 % pomocy udzielonej w 2003 roku.

Głównym tytułem udzielonej pomocy była pomoc udzielana w ramach zasady „de minimis”, określonej przepisami wspólnotowego Rozporządzenia KE Nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. – (pomoc do wysokości 100 tys. euro łącznie z pomocą uzyskaną w ostatnich trzech latach).

V. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE DOFINANSOWANIA ZADAŃ

1. WNIOSKI O DOFINANSOWANIE ZADAŃ

W 2004 roku do Biura Funduszu wpłynęło **998 wniosków** (o 199 mniej niż w roku 2003) o dofinansowanie realizacji przedsięwzięć ekologicznych na kwotę ogółem 822 mln zł.

Z ogólnej liczby zgłoszonych wniosków – 137 (na kwotę 148 mln zł) było niekompletnych. Wnioski te do końca roku nie zostały uzupełnione przez wnioskodawców o konieczne informacje i dokumenty przywołane we wzorze wniosku. W tej liczbie znajdują się także wnioski dotyczące zadań niezgodnych z listą zadań priorytetowych.

Po weryfikacji i ocenie merytorycznej oraz formalno-prawnej do rejestru wniosków zostało wpisanych **861 wniosków** zawierających komplet informacji potrzebnych do ich rozpatrzenia. Wnioskowana kwota pomocy finansowej ogółem wynosiła **674 mln zł**, w tym **na rok 2004 - 307 mln zł**.

W 2004 roku Rada Nadzorcza i Zarząd Funduszu przyznał, w formie dotacji i pożyczek, pomoc finansową w łącznej kwocie **461 mln zł** na realizację **774 zadań**. W wyniku podjętych decyzji zawarte zostały umowy o dofinansowaniu zadań na kwotę 315 mln zł. Na koniec 2004 roku w trakcie zawierania były umowy na kwotę 146 mln zł.

Na realizację przedsięwzięć ekologicznych w **2004 roku** kwota przyznanej pomocy finansowej wyniosła 242 mln zł, a łącznie ze zobowiązaniami z umów z lat poprzednich - **327 mln zł**. Dodatkowo do oddziałów Banku Ochrony Środowiska udzielających kredytów preferencyjnych ze środków WFOŚiGW wpłynęły 154 wnioski na kwotę 2,1 mln zł.

Nie została zakończona wydaniem decyzji o dofinansowaniu procedura rozpatrywania dla **87 wniosków**. Przyczyną niepodjęcia decyzji o dofinansowaniu zadań było:

- rezygnacja wnioskodawcy z realizacji zadania w 2004 r. – 11 wniosków,
- niespełnienie wymogów formalno-prawnych związanych z uzyskaniem pomocy finansowej - 61 wniosków,
- przesunięcie realizacji zadania na 2005 rok – 5 wniosków,
- inny sposób załatwienia wniosku – 10 wniosków.

2. ZAWARTE UMOWY

W 2004 roku zawarto **1159** umów o dofinansowaniu zadań ze środków Funduszu na kwotę ogółem **347,2 mln zł**. Z procentowego podziału kwot umów zawartych w 2004 roku wynika, że Fundusz wspomagał zadania służące przede wszystkim :

- poprawie jakości zasobów wodnych – 47 %
- poprawie jakości powietrza – 30 %
- gospodarce odpadami i rekultywacji – 15 %

Struktura zawartych umów przedstawia się następująco:

- 503 umowy dotacji na kwotę 58,2 mln zł, (udział dotacji Funduszu w kosztach dofinansowywanych zadań wyniósł 27 %),
- 316 umów pożyczek na kwotę 256,5 mln zł, (udział pożyczek Funduszu stanowił 36 % kosztów dofinansowanych zadań),
- 186 umów umorzenia pożyczek na kwotę 30,5 mln zł,
- 154 umowy w ramach linii kredytowych na kwotę 2,0 mln zł.

W stosunku do 2003 roku zawarto więcej umów pożyczek, a mniej umów dotacji. Również kwota wynikająca z umów pożyczek jest wyższa niż w roku 2003 (o 57,4 mln zł). Średnie jednostkowe dofinansowanie wynikające z zawartych umów wyniosło 384 tys. zł, więcej niż w roku 2003 – 289 tys. zł.

Zobowiązania wynikające z zawartych umów na koniec 2004 roku wynosiły **241,9 mln zł**, w tym 161 mln zł w formie pożyczek uzupełniających środki Funduszu ISPA na

realizację 3 zadań w zakresie infrastruktury wodno - ściekowej w miastach: Gliwice, Ruda Śląska i Rybnik.

Zobowiązania te dotyczą wypłat przewidzianych na 2005 rok (ok. 50%) oraz w latach następnych i stanowią zabezpieczenie finansowania inwestycji o kilkuletnim cyklu realizacyjnym.

VI. OSIĄGNIĘTE EFEKTY EKOLOGICZNE I RZECZOWE

1. INWESTYCJE

W roku 2004 zakończono realizację **408 zadań** inwestycyjnych współfinansowanych przez Fundusz.

1.1 OCHRONA ZASOBÓW WODNYCH

W zakresie ochrony wód zakończono realizację 103 zadań, w tym budowę bądź modernizację 15 oczyszczalni pozwalających na oczyszczenie **58 086 m³/dobę** ścieków i kolektorów sanitarnych długości **410 km**, umożliwiającących odprowadzenie do oczyszczalni 12,7 tys. m³/d ścieków.

Do najważniejszych inwestycji ochrony wód oddanych do eksploatacji w 2004 roku należały:

- rozbudowa i modernizacja oczyszczalni komunalnych Bytom – Radzionków (30 000 m³/d), Karkoszka w Wodzisławiu Śląskim (15 000 m³/d), dla Gminy Żarki (550 m³/d) i Bukowno (1 650 m³/d),
- budowa oczyszczalni ścieków dla gmin: Czerwionka - Leszczyny (przepustowość 5 000 m³/d), Pszów (1 000 m³/d), Bobrowniki (1 000 m³/d), Olsztyn (900 m³/d), Hażlach w Pogwizdowie (600 m³/d) i Kończycach Wielkich (170 m³/d), Koniecpol (500 m³/d), Starcza (300 m³/d),
- modernizacja oczyszczalni ścieków przemysłowych w Zakładach Chemicznych Organika Azot w Jaworznie (1 000 m³/d), Zakładach Mięsnych PREZROL w Żorach (116 m³/d) oraz Zakładzie Produkcji Spożywczej „Jamar” w Lipiu (300 m³/d),
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w gminach: Buczkowice (14,4 km), Częstochowa (14,1 km), Łaziska Górne (14,8 km), Miasteczko Śląskie (11,1 km), Pawłowice (13,3 km), Żarki 15,7 km), Żywiec (12,9 km),

W zakresie gospodarki wodnej zakończono realizację 26 zadań, których wynikiem jest:

- zwiększenie wydajności stacji uzdatniania wody pitnej o 1,9 tys. m³/d i wybudowanie 91 km sieci wodociągowej, m.in. w gminach: Kuźnia Raciborska (4,3 km), Ciasna (9,17 km), Goczałkowice Zdrój (5,6 km), Węgierska Górka (7,7 km), Żywiec (5 km),
- modernizacja zbiornika małej retencji w Łazach (pojemność 150,3 tys. m³),
- budowa obwałowania rzeki Rudy (gm. Kuźnia Raciborska) na długości 2,1 km.

1.2 GOSPODARKA ODPADAMI I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

Do eksploatacji **przekazano 27** inwestycji, w tym:

- rozbudowa składowiska odpadów komunalnych w Wilkowicach (o 90 tys. m³),
- kolejne kwatery – K3, K4 i K5 - składowiska odpadów niebezpiecznych (Centralnego Składowiska Odpadów) na terenie byłych Zakładów Chemicznych w Tarnowskich Górach (pojemność 900,7 tys. m³),
- zakład przetwórstwa odpadów komunalnych w Rudzie Śląskiej (linie o wydajności: recyklingu szkła - 35.200 Mg/a, segregacji makulatury 7.000 Mg/a i 1.400 Mg/a tworzyw sztucznych),
- linia technologiczna do gospodarczego wykorzystania odpadów budowlanych przez „Ziobro” s.c. w Pszczynie – 50 tys. Mg/a,

- linia do gospodarczego wykorzystania popiołów lotnych z produktami odsiarczania, wody słonej i odpadów poflotacyjnych 250.000 Mg/a przez PPH „UTEX” sp. z o.o. w Rybniku,
- modernizację ciągu technologicznego odwadniania osadów na oczyszczalni Klimzowiec w Chorzowie i w Korbielowie - Gmina Jeleśnia,
- zagospodarowanie przyrodnicze terenu zwałowiska odpadów powęglowych w Chorzowie (o powierzchni 3,5 ha).

Zakończone zadania pozwoliły także na usunięcie i unieszkodliwienie 297 Mg odpadów niebezpiecznych, w tym przeterminowanych środków ochrony roślin.

1.3 OCHRONA POWIETRZA

W roku 2004 **zakończono realizację 245 zadań** z ochrony atmosfery, które stworzyły możliwość zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery o:

3 091	Mg/a zanieczyszczeń pyłowych,
195 980	Mg/a zanieczyszczeń gazowych, z tego:
749	Mg/a SO ₂ ,
2 000	Mg/a CO,
192 492	Mg/a CO ₂ ,
436	kg/a b-α-p

Do najważniejszych zadań przekazanych do eksploatacji w 2004 roku należą:

- inwestycje realizowane w ramach lokalnych programów dla obniżenia niskiej emisji w zasobach mieszkaniowych w gminie Bieruń (zmniejszenie pyłu 104,6 Mg/a, SO₂ 31,5 Mg/a), Goczałkowice (pył 88,7 i SO₂ 15,2 Mg/a), Krzanowice (pył 10,6 i SO₂ 6,7 Mg/a) Tychy (pył 73,3 i SO₂ 35,5 Mg/a), Świętochłowice (pył 4,9 i SO₂ 2,6 Mg/a) oraz Sławków (pył 1,0 i SO₂ 0,4 Mg/a),
- modernizacja odpylania bloku nr 7 w Elektrowni „Rybnik” (pył 1 334 Mg/a) oraz pieca łukowego w Odlewni Staliwa „Łabędy” (15,8 Mg/a), zmodernizowanego kotła w Ciepłowni PEC w Gliwicach (170,2 Mg/a),
- modernizacja gospodarki cieplnej w zakładach „Beskidiana” Sp. z o.o. Bielsko-Biała (zmniejszenie emisji: pyłu – 45,7 Mg/a, SO₂ – 24,1 Mg/a), Odlewni Żeliwa „Zawiercie” (pył – 2,8 Mg/a, SO₂ – 5,6 Mg/a), Nadwiślańskiej Spółce Energetycznej w Łędzinach (pył – 8,8 Mg/a, SO₂ – 11,7 Mg/a),
- modernizacja i rozbudowa systemu ciepłego miasta Pyskowice – (pył 198,732 Mg/a, SO₂ 28,965 Mg/a),
- zakup dla komunikacji miejskiej 22 autobusów wyposażonych w zespoły napędowe spełniające normę EURO–3 i zmniejszające zanieczyszczenia pyłowo-gazowe do atmosfery dla miast: Jastrzębie Zdrój, Jaworzno, Katowice, Tychy.

Kontynuowana była przez gminy na terenie województwa akcja zmiany sposobu ogrzewania w obiektach oświatowych i służby zdrowia, co przyczyniło się lokalnie do obniżenia „niskiej emisji”.

Przeprowadzona została przebudowa źródeł ciepła przez inne instytucje, w tym z zastosowaniem alternatywnych źródeł energii:

- na rzecz zabudowy pompy ciepła w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Żywcu, dla budownictwa mieszkaniowego w Wodzisławiu Śląskim, w Zespole Szkół w Koziegłowach, w budynkach Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach,
- kolektory słoneczne w budynkach Zespołu Pałacowo – Parkowego w Brynku, Zespołu Szkół Technicznych w Wodzisławiu, Szkoły Podstawowej nr 1 w Goczałkowicach, Przychodni Zdrowia w Tapkowicach, Domu Pomocy Społecznej w Drużykowej,
- kotłowni opalanych biomasą w Nadleśnictwie Katowice, Instytucie Inżynierii Środowiska Politechniki Częstochowskiej, HPU „KEM” w Dąbrowie Górniczej, siedzibie Stowarzyszenia na Rzecz Wszystkich Istot w Bystrej.

1.4 ZAPOBIEGANIE I LIKWIDACJA POWAŻNYCH AWARII I ICH SKUTKÓW

Zakończono realizację **7 zadań** związanych z zapobieganiem wystąpienia poważnych awarii, w wyniku których zakupiono dla Ochotniczych Straży Pożarnych sprzęt i wyposażenie pożarnicze i 12 lekkich samochodów oraz dla KM PSP w Siemianowicach Śląskich samochód ratowniczo – gaśniczy, wyposażony w urządzenie do ograniczenia stref skażeń środowiska.

2. DZIAŁANIA POZAINWESTYCYJNE

W wyniku zakończenia realizacji **362 zadań pozainwestycyjnych** z udziałem środków WFOŚiGW uzyskano następujące efekty rzeczowe i ekologiczne:

2.1 OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

- wysadzono 5.308 tys. szt. sadzonek na powierzchni 735 ha, 706 ha upraw objęto ochroną a 2.095 ha pielęgnacją,
- w ramach programu dla Beskidów: wysadzono 3.936 tys. szt. sadzonek drzew na powierzchni 587 ha, 1.888 ha upraw objęto ochroną a 1.656 ha pielęgnacją, na powierzchni 303 ha wykonano zabiegi agrotechniczne, wykonano przygotowanie gleby: wiosenne 479 ha i awansowe 142 ha,
- w ramach Akcji „Posadź swoje drzewko” posadzono 42.279 szt. sadzonek drzew i krzewów w 277 obiektach (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, ośrodki zdrowia otwarte i zamknięte, organizacje społeczne, straż pożarna),
- w parkach: w Reptach, Parzymiechach, Rudołtowicach wysadzono 3.012 szt. drzew i krzewów, bylin i roślinności okrywowej,
- wykonane zostały cięcia i zabiegi pielęgnacyjne 998 drzew, przeprowadzono wycinkę drzew chorych w ilości 192 szt. oraz oczyszczono teren z samosiewek na powierzchni 10,63 ha, w parkach zabytkowych w Będzinie, Bielsku-Białej, Czerwionce, Gieble, Jaworzu, Łodygowicach, Kozach, Parzymiechach, Poraju, Pszczynie, Reptach, Rydułtowicach, Rybniku,
- wycięto 465 drzew chorych oraz oczyszczono 10 ha terenu z samosiewek w WPKiW w Chorzowie, wykonane zostały zabiegi ochronne 120 pomników przyrody na terenie Zespołu Parków Krajobrazowych,
- przywrócono biologiczną aktywność gleby na powierzchni około 16 ha pod przyszłe kolekcje roślin w powstającym ogrodzie botanicznym w Mikołowie,
- zagospodarowany został pod kątem dydaktyczno-turystycznym teren Zespołu Parków Krajobrazowych: otoczenie zbiornika „Pająk” w Konopiskach, okolice Skałek Rzędkowickich i Skał Morskich, wykonano ścieżkę rowerowo-pieszą przez Józefów, Ogrodzieniec, Podzamcze,
- zwiększono o 12.055 miejsc lęgowych dla ptaków i schronów dla nietoperzy na terenie lasów województwa śląskiego, zakupiono 24.210 kg karmy dla ptaków,
- zabezpieczono 180 miejsc rozrodu płazów poprzez umieszczenie 180 szt. tablic informacyjnych,
- utworzono ścieżki dydaktyczne, w których zamontowano 95 tablic dydaktyczno-informacyjnych, wykonano obiekty towarzyszące oraz wydano przewodniki i foldery informacyjne w Zespole Parków Krajobrazowych, Jaworzu, Knurowie, Świętochłowicach, Nadleśnictwie Rudziniec i Siewierz.

2.2 EDUKACJA EKOLOGICZNA

W ramach podnoszenia świadomości ekologicznej w regionie:

- doposażono w aparaturę i urządzenia sale wykładowe i laboratoria na kierunkach związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną na wyższych uczelniach: Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, Politechnice Częstochowskiej,

Politechnice Śląskiej, Uniwersytecie Śląskim, Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Wyższej Szkole Zarządzania w Częstochowie,

- doposażono w pomoce dydaktyczne służące realizacji zadań edukacyjnych ośrodki edukacji ekologicznej w parkach krajobrazowych w Nadleśnictwach: Brynek, Koszęcin, Rudziniec, Węgierska Górka, Siewierz,
- zorganizowano 53 konferencje, sympozja, szkolenia, w których wzięło udział ok. 2.500 uczestników: wydano 6.930 egz. materiałów pokonferencyjnych,
- przeprowadzono eliminacje: centralne, wojewódzkie, regionalne i szkolne Olimpiady Wiedzy Ekologicznej, okręgowe i szkolne Olimpiady Biologicznej oraz finał wojewódzki Olimpiady Młodych Producentów Rolnych,
- zorganizowano warsztaty ekologiczne w ośrodkach edukacji ekologicznej, w których wzięło udział 7.010 dzieci i młodzieży,
- wyemitowane zostały 140 audycje radiowe, 36 programów telewizyjnych z cyklu „Bliżej natury” oraz wydano 936 kolumn druku w prasie w ramach promocji ochrony środowiska w mediach
- wydano 143.500 egz. plakatów, ulotek informacyjnych, folderów, przewodników,
- zaprenumerowano dla 612 szkół „Aurę”, dla 311 szkół „Przyrodę Górnego Śląska”, a dla 1.864 szkół „Zieloną Ligę”,
- zorganizowano wystawy pokonkursowe, zloty ekologiczne, Tydzień Ziemi i akcje „Sprzątanie Świata”.

2.5 INNE

- z wyjazdów zdrowotnych realizowanych w trakcie roku szkolnego na tzw. „zielone szkoły” skorzystało 29 009 dzieci, w okresie wakacji i ferii zimowych wyjechało 19 621 dzieci.
- w ramach profilaktyki specjalistycznej z wyjazdów skorzystało 2 317 dzieci, badaniami w ramach walki z ołowicą objęto 3 584 dzieci, a profilaktyką zdrowotną w miejscu zamieszkania objęto ok. 7 200 dzieci.
- prowadzone były stałe badania stanu środowiska w regionalnym systemie monitoringu środowiska w zakresie:
 - podsystemu monitoringu powietrza, w tym w sieci automatycznych stacji pracujących w systemie alertowo – ostrzegawczym,
 - monitoringu wód powierzchniowych, wód podziemnych, gleb oraz hałasu.
- na powierzchni 7.535 ha gleb o podwyższonej kwasowości lub zanieczyszczonej metalami ciężkimi wysiano 22.239 ton wapna nawozowego.

Prezes Zarządu

Wiesław Siwczak

